

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

5. De veritate vel numero Idæarum diuinarum & de sententia Augustini, & Anselmi tacta certamine 3. num. 7. fine, & Vvicleffi errore.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

10. Dico tertio: Secunda Trinitatis persona, seu Dei verbum idea diuina proprietate sua characteristicè est: id tradidit prius Philo Hæbreus recitatus, laudatusque ab Eufebio Cæsariensi certam, 3. numero 6. Deinde Augustinus ibidem recitatus numero 9. & 6. de Trinit. cap. vltim. & 11. de Ciuit. cap. 29. fine, & Anfelm. cap. 10. Monolog. *Sed quamuis summam substantiam confes prius in se, quasi dixisse cunctam creaturam, quam ante, secundum eandem, & per eandem suam locutionem conderet & huculentius epist. 115. ad Nebridium circa finem dicens: quævis verum Summa illa veritas, & summa sapientia, & forma rerum, per quam facta sunt omnia quam filium Dei vnicum sacra nostra professantur, &c.* locutio autem Dei ad intra verbum personaliter sumptum est, idque ex pluribus Patrum testimonis immensa sua eruditione ostendit nobis Ruiz de Monroia de Trinit. d. 111. section. 5. vt propterea Patres docent specialiter nihil sine verbo Patrem posse ad extra producere. Nec nimis ineune nos Controuers. de Trinitat. d. de propriis personis ostendimus question. secunda, & Augustinus quidem, & ceteri Patres recitari certam, 3. numero 7. pro interpretatione ibi data ad illud Iohann. 1. *quod factum est in ipso vita æter.* Nec aliter huxa ante textus dispositionem sentire aliquid potest: tum illam in ipso vita æter, relatum est: in alla verò Græcorum, & communiori dispositione: Omnia, per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, alia est conclusionis huius probatio: quia particula per exemplari causa propriis, quam causis aliis conuenit: sic pictores, & acupictrices imagines, vel opera sua dicuntur efformare, per tot Original' d' el decada. Confirmatur ex Paulo recitato certam, 3. numero. 8. dicente: *aptata esse secula verbo Dei: ac tandem ex Palam. 32. vtriusq. verbo Domini cali firmati sunt, vbi specialiter verbo in creaturam formatione, (que non nihil idest, & exemplaris causæ creaturam esse potest) denotatur consonè quidem ad illa in tota rerum formatione apud Genesim repetita, dixitque Deus Fiat lux quorum meminit Pfaltes Psal. 248. ipse dixit, & facti sunt: vtique verbo suo, quo solum, & specialiter Deus dicit: videntur Patres, & interpretes, tum ad illud Patrem, recitari: tum ad Genesios loca.*

pro eorum captu absolutissime conformia; in qua
que ideali cognitione cognosci non potest: ceterum

CERTAMEN V.

De unitate vel numero idearum diuinarum, & de sententia Augustini, & Anselmi tacta certamine 3. n. 7. fine, & Vvicleffi errore.

1. Circa unitatem vel pluralitatem idcirco diuine di-
cendum citat, in Deo plures, nec vnum solum, ob-
iectiue formaliter sumptas ideas esse. Id Patres commu-
niter asserunt de ideis diuinis plurali numero semper lo-
quentes, vt ex datis hactenus testimoniiis claret: cumque
de eis realiter sumptis ita loqui sit nefas, cum rei ipsa
Deus physice vnus, atque cum sumis omnibus (expi-
te personalem diuersitatem) idem pluraliter, de for-
mali, & metaphysica diuersitate, & pluritudine neces-
sario intelligendi sunt: verumque, & physicam idearum
omnium diuinarum unitatem, & identitatem, atque
formalem obiectiuam metaphysicam ipsarum plurali-
tatem, & distinctionem, Primum Augustinus docuit lo-
co recitato a nobis certam. 3. num. 5. ex lib. 6. de Trin.
c. vi. postremis illis (Dei arte) figuris pluralibus, &
omnes vnum in ea. (Vbi arte) scatur ipsa vnum de vno.
cum quo vnum, secundum vno quilibet. 46. ex octogies
tribus post medium factus: quis audiet dicere Deum
irrationaliter omnia condidisse? quid si recte dicit, &
credi non potest, resat, vt omnia ratione sint conditi;
neque eadem ratione homo, qua equus; hoc enim ab ius-
tum eil existimare: singula ergo propriis creatis sunt
rationibus.

rationalibus.

(2). Ne verò putes cum nostro Ruiz d. 84. sect. 4.
vbi omnino nobis, & Patribus recitatis non contradic-
torie solum, fed contrarie, pro solis indiuiduis singulis
multiplicans opinatur) pro numero, & pluralitate sin-
gulari obiectum v.g. hominum, eorumque sed solum
specierum quorū fibi solum meminit pluralitate ideas
diuinas multiplicandas: quam quaestionem magnam vo-
cauit Augustinus epit. 17. ad Nebraidum, respondet
aurem. *Mihi videtur, quod ad hominem faciendum*
attinet, hominis tantum non meam vel tuam huius
rationem: vtique, & a speciei, ratione seu idea esse
ratiōem: Nam idea species totius speciei,
tex fe distinctam. Nam idea species totius speciei,
& indiuiduorum, quae ipsa complectitur, forma est,
& indiuiduorum, iuxta quam indiuidua in formā et
ratio sufficiens, iuxta quam aliqui idea nulla esset, omni
Deo singularia quantā & aliqui idea nulla esset, omni
idea atque formaliter, ē genere suo infinita simpliciter
aliquo vero sensu posset, si pro obiectum etiam
numero, formaliter diuerduntur: cum ergo idea omnis
infinita fit formaliter ē genere, & conceptu suo iudi-
cabili (sicuti, & diuina praedicata reliqua) oportet, vt
cuiusvis

conius species idea omnium indiuiduorum illius, idea atque eo saltem sensu omni idea sit: est verò Augustinus statim ob aliam considerationem de sua conclusionem dubitare videatur, imò, & in oppositum vergere; nullatenus tamen in aduersam suam, & nostram inclinat, aut ambigit de sua solum enim concludit etiam de singularibus species cuiusque debere esse in Deo rationem hinc ideam; nusquam tamen à species suae idea diuersam. Neque id, vt suis rationibus satisfacere debuit docere; cum satis, vt indiuiduorum exemplaris causa, & idea sit, (neque enim species vera causa, & idea esse, nisi indiuiduis includatur potest, sicut nec ipse secundum se precise produci) rationes indiuiduas. Les etiam in species idea eminenter contineri, quo solum modo, & species ipsa continentur.

3. Hic de ideis queritur: Num infinita, an saltem infinitorum Cathegorematicæ ideæ sint? & an absolute faciendorum, an saltem factibilium? & de infinitate faciendorum absolute intra speciem quamque, vel etiam intra species omnes eadem quæstio est, cum ea quam supra de Dei scientia habuimus. An Deus cognoscit infinitum in actu, & cathegorematicæ tale? eritque hic, sicut ibi negatiue decidenda eisdem fundamentis, & solutionibus oppositionum datis ibidem circa infinitatem absolutam possibilibus, factibiliumque omnium affirmatiue respondendum erit; si infinitam pluralitatem rerum discretem non repugnare statuatur, quod vero mihi similis longe est alioi tamen contro- uersis physicis fundatum; & si vera sit iam subiicienda de idearum infinita pluralitate conclusio, nequit à veritate deficere, cum non indiuiduorum solum, sed & species infinita pluralitati innitatur. Dicendum igitur est ideas in Deo alias ab aliis formaliter diuersas infinitas esse: quia, & rerum possibilibus species infinita sunt, vt communiter docetur; imò & inter hominem, & Angelum perfectiores, & perfectiores species possibiles infinitas esse S. Thom. & Doctorum communis sententia est: cum autem pro species pluralitate ideæ diuine formaliter multiplicetur, & has infinitas esse consequens. Nec te contra idearum diuinam pluralitatem, & distinctionem formalem moueat, Deum, respectu cuius ideæ solum sunt non posse in re eadem physicè vnari formalitatem ab alia præcinderet ostendimus enim controuersis Philosophicis, & Theologicis præcendere posse ex parte obiecti, & Beatos; & Deum (ni eius scientia è conceptu suo metaphysice in se omni scientia, & infinita foret) neque in eo visionem, & intuitionem rei physicè eiusdem à cognitione abstractiua, & per alias species habita determinari. Adde ideæ metaphysicæ rationem omni ideæ rationem, vt physicè sumpta est, sed pro capacitate creaturarum, vt Dei aliquid suo modulo imitentur diuifibilem.

4. Circa questionem excitatam verbis Anselmi re- citatis certam. 3. numer. 7. circa finem asserentis melius esse creaturas in diuinis ideis, quam in seipsis, est melius in se fieri, quam in ideis creatis: duo examina- ri possunt. Primum eius asserti veritas: secundum mo- dus, & ratio, qua in diuinis ideis melius creata ha- bent, quam in seipsis: & de asserti quidem veritate nos ambigere non sinit Anselmi autoritas adeo ex- pressa, maxime, cum eam ebiberit sententiam ex Au- gustino 5. de genesi ad liter. cap. 15. post med. ita scri- bentis. *Hæc omnia prius, quam fierent, erant in noti- tia scientia: & vtrique ibi meliora, ubi veriora, ubi æterna, & incommutabilia.* Quod ipsum de eorum in- tellectus existentia, in quibus vita erant, antequam fierent, dictum Augustinus voluit, est eis verbis scien- tiæ solum meminit: siquidem & ratio eadem de ideæ, atque de scientia diuina est, & locus, ex quo eam sen- tentiam deduxit est Ioan. 1. *quod factum est in ipso* etc. erat, quem ipse capit. illo 15. & anterioribus, aliisque locis de creatorum existentia in Deo eiusque verbo interpretatur: quare eandem de existentia eorum in scientia, ac in verbo, & diuina idea voluit esse sen- tentiam.

5. De modo, & ratione qua vera ea sententia sit maior difficultas visa est nostro Ruiz d. 81. sect. 5. præ- Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus. I.

cipue, cum Anselmus neget melius, veriusque esse crea- ta in sua scientia, & ideis creatis, quam sint in seipsis: tantumque esse apud Theologos rationis assignandæ difficultatem, vt conueratis doctoribus, qui eam, & olim, & nostro seculo rationem, & modum indaga- runt (nimirum S. Th. in 1. d. 35. quæst. 1. artic. 2. quæst. 18. artic. 4. ad 3. de verit. quæst. 4. artic. 6. S. Bonauent. d. 36. art. 2. quæst. 2. Eg. d. 35. quæst. 3. Richard. d. & quæst. eadem, Carthui. d. 36. quæst. 5. apud quem Vdalu- tic. & Tarantius, Valdeni. tom. 1. lib. 1. artic. 1. cap. 3. columna vltim. Valquez 1. part. d. 70. §. vltim.) nemi- nem in modo, & ratione eius veritatis reddenda cum alio continere dicat numer. 5. ac proinde eorum imita- tionem tradit. Sed Patrum sensus, & ratio plana est nec discursibus egens: nempe id idea, & exemplari diuino creata vitam, & essentiam diuinam esse nec aliud quid- plam: quod dubio procul melius, veriusque, quia con- stantius, & incommutabilius esse est, quam ipsum creatum esse intrinsecum, commutabile, & defecti- bile.

6. Nihilominus laudandus est Ruiz nostri labor; & discursus: creata scilicet per ideam maius spatium ab impossibilitate chimæ ad suum esse, & subinde veri- tatem absolutam, transcurrit: quam ab ideis ad ipso- rum esse absolutum, & actu percurrendum refert; cum maior sit transitus ab impossibilitate ad possibilitatem essendi, quam ab hac ad esse actuale iam possibilem: quare considerato, quod præter, & vltra concessum rebus possibilitatis conceptum per ideam diuinam (suppo- sita tamen inquit intrinseca earum non repugnantia) eorum esse absolutum & veritas actualis in illis ponit, plus multo est, quod ab ideis in ordine ad essendum re- ciunt, quam vltimus absoluta sua existentia, & veri- tate recipiunt quod, ni illo præsupposito habere non possent: laudandus inquam labor, & discursus est; non autem admittendus. Nam insuperabilis illa distantia, quæ in ordine ad essendum ab impossibilitate ad possibi- litatem creaturarum per harum intrinsecam non repu- gnantiam, non autem extrinsecam ab ideis, habetur per te: quare totus discursus languet: quod enim per ideam, vti causam necessariam sui, proximiora suo esse creata sint, gradus quidem est, sed non immensus ille ab impossibilitate ad intrinsecam non repugnantiam sui, & possibilitatem creatorum: & gradus quidem, qui à cau- sis necessariis effectuum creatorum (puta vitalium) eiusmodi effectibus tribuitur; qui tamen non proinde melius in suis causis veriusque quam in seipsis esse à Patribus & Theologis dicitur. Sed expresse potius ab Anselmo negatur. Discursus eiusdem alius subiun- ctus in præcedentis confirmationem num. 8. ex maiori rerum naturali inclinatione ad vniuersi conseruationem, quæ Deo (in quo idealiter sunt) deficiente non esset, non est illius confirmatio, sed potius diuersus, & politicus, qui subinde non in rebus ipsis, sed in gubernantis pro- uidentie locum habet. Neque exempla grauium sur- sum, & leuium deorsum contra sua commoda priuata, & naturalem propensionem, ne deur vacuum, venien- tium oppositum suadent: quia non veniunt: sed trahun- tur vt in physicis ostendi.

7. Huius veritatis occasione hæresum seculi proxi- mi seminator & securigo Vriçleff. apud Valdensem cit. cap. 1. num. 1. & circa med. asseruit ratione existen- tiæ idealis creaturarum in Deo dici absolute, nec addi- to, secundum esse ideale, omnis creatura est Deus est, inquit apud radiiores equum aut asinum esse Deum male sonet. Rationem subdit: quia talia subiecta sunt, qua- lia à prædicatis præmittuntur: quare cum ex parte præ- dicati Deus ponatur se solo facit pro esse ideali crea- turam supponi, est in propositione esse ideale ipsius non exprimitur; negat inde hanc conuertentem, ergo Deus est creatura, quia ex parte prædicati creatura posita, nequit ex subiecto determinari, vt secundum, seu pro esse ideali supponatur. Discremen hoc refert Valdenis ibi cap. 2. sub init. & confutat vsque ad caput nonum.

8. Cæterum: est regula illa dialectica pro varian- da subiectorum suppositione ex prædicatis adiuncti vera sit, vt docuit etiam Boethius, & ex ipso Theologi re- liqui

ORTEGA
A. pari
Vla

liqui pro variis locutionibus in materia de Trinitate explicandis, quibus nos Controu. vltima de incarnat. d. vlt. & controu. de Trinit. d. etiam vlt. non solum consensimus, sed & in eius confirmationem non pauca de nostro addidimus; at, prædicata nuda propositionis non mutant sine addito alienante à propria significatione ad impropiam subiectum, vt regula etiam dialecticorum est. Equis autem dubitet impropiam imò à propria creaturæ significatione alienam esse, significare Deum, ergo sine addito alienante *esse idealis*, nequit significare in ea propositione Deum sed creaturam: quare et si Vvicleffus animus hæreticus non sit; at, propositio hæretica est. Nec vitari potest eius conuertens, quæ negatur à Vvicleffo *Deus est creatura*, ex regulis dialecticis, & exemplis propositionum omnium in quibus ex prædicato subiecti determinatur suppositio, vt patet in propositionibus notatis in materia de Trinitate, & Incarnat. locis citatis: & quia creatura à parte prædicati determinare Deum subiectum potest vt supponatur pro esse imitatio creaturæ iuxta Vvicleffus doctrinam: quemadmodum, vt creatura supponatur pro esse idealis determinat in conuersa propositione prædicatum *Deus*.

9. Et si ergo dubio procul materiale hæresim incurrit Vvicleffus, quia tamen ipse assensu illo Ca-

tholico de creatura secundum esse ideale, & intelligibile locutum se fuisse explicuit, Concilium Constantiense grauioribus intentum eas propositiones inter Vvicleffus errores non recensuit, & damnavit: quia de modo loquendi solum errores erant. Sed nec sic, vt aliqui aiunt, Iess. 14. inter errores discipuli eius Ioannis Hus, hæ propositiones damnarentur, *quodlibet est Deus: qualibet creatura est Deus: Omne ens est vbiq̃, cum omne ens sit Deus*. Vvicleffus doctrina eo Concilio damnata dici posset: cum discipuli errorum semper in erroribus supra Magistrum sint, atque vt argumentorum à Catholico vexati in maiora delicta proficiant, ne prima deleant à fide naufragi: deteriore sensu, quam eius Magister credendus Hus esset si ibi ea ipsius dicta fuissent damnata. Cæterum Recentiores qui veritatem possibilem futurorum posituorum, & negationum, & impossibilem Deo identificant, vident, quo pacto ab his propositionibus absolute, ac in eorum sententia sine addito vilo verificandis se expediant. *Omnia creatura secundum essentialia considerata Deus est*. Si quidem re ipsa Dei Omnipotentia est, nihilque præterea aliud, atque similibus, ac insuper ab hac multo diffonantiore: *hærecismus est Deus*, & sic de impossibilibus reliquis, quæ Deo identificant.

CONTRO